

[opis]

W okresie zimnej wojny istniało wiele miejsc objętych tajemnicą państwową, które mają dziś bardzo szczątkową dokumentację. Do grupy tej zaliczają się także trzy magazyny amunicji atomowej, powstałe w Polsce w końcu lat 60. XX wieku. Obiekty te zbudowano w ramach przedsięwzięcia o kryptonimie „Wisła” w Dobrowie (Podborsku) w pobliżu Białogardu (obiekt 3001), Sypniewie (Brzeźnicy-Kolonii) koło Jastrowia (obiekt 3002) i Grochowcie (Templewie) nieopodal Trzemeszna Lubuskiego (obiekt 3003). W świetle umów zawartych pomiędzy rządami ZSRR i PRL w miejscach tych składowano taktyczną broń jądrową przeznaczoną dla jednostek Wojska Polskiego. Mimo stosunkowo obszernych akt przechowywanych w polskich archiwach, historia magazynów taktycznej broni jądrowej pełna jest luk, domysłów i niedomówień. Tworzą ją także skrawki informacji rozrzucone poza granicami kraju, często na innych kontynentach. Ich losy to nie tylko dzieje trzech stosunkowo niewielkich, ściśle tajnych radzieckich baz wojskowych, egzystujących w czasie pokoju swym sennym rytmem. Jest to także materialne świadectwo realizacji przedsięwzięcia, w które zaangażowano olbrzymie środki i dziesiątki tysięcy ludzi w wielu krajach świata. Był to również obszar zmagania służb wywiadowczych, po których pozostały odtajnione raporty i zobrazowania satelitarne.

Celem tej książki jest przedstawienie potencjału poznawczego badań archeologicznych w studiach nad obiektami wojskowymi okresu zimnej wojny. Nie mniej istotnym zagadnieniem jest funkcjonowanie ich materialnych pozostałości we współczesnej świadomości społecznej. Od pewnego czasu cieszą się one bowiem rosnącym zainteresowaniem. Pozwala to na zaobserwowanie procesu, w rezultacie którego do niedawna pozbawione znaczenia miejsca stają się dziedzictwem kulturowym.

[spis]

Prolog. Atomowe światło latarni

Rozdział 1. Ruiny zimnej wojny

- 1.1. Archeologia współczesności – archeologia współczesnej przeszłości
- 1.2. Palimpsesty magazynów amunicji atomowej. Materialność, przemijanie i teledetekcyjne metody badań archeologicznych
- 1.3. Atomowe krajobrazy jako miejsca pamięci
  - 1.3.1. Kopuła Bomby Atomowej w Hiroszynie
  - 1.3.2. Tockoje. Walka o światowy pokój
  - 1.3.3. Krater „Sedan” i „pokoju” próby atomowe

Podsumowanie

Rozdział 2. Trzeciego dnia wojny o światcie

- 2.1. Taktyczna broń jądrowa w europejskim konflikcie zbrojnym
- 2.2. Środki przenoszenia broni jądrowej w Wojsku Polskim
  - 2.2.1. Powstanie i organizacja jednostek raketowych w Wojsku Polskim
  - 2.2.2. Samoloty-nosiciele broni jądrowej w polskim lotnictwie wojskowym
  - 2.2.3. Amunicja jądrowa dla jednostek Wojska Polskiego
- 2.3. Planowanie uderzeń jądrowych Frontu Nadmorskiego
- 2.4. Procedura przekazania amunicji atomowej jednostkom Wojska Polskiego
- 2.5. Pierwsze zmasowane uderzenie jądrowe Frontu Nadmorskiego
  - 2.5.1. Cele pierwszego zmasowanego uderzenia jądrowego
  - 2.5.2. Użycie nosicieli broni jądrowej w operacji frontowej
- 2.6. Wojny światów w planach operacyjnych Sztabu Generalnego Wojska Polskiego z lat 1965, 1970, 1986
  - 2.6.1. 1965 rok
  - 2.6.2. 1970 rok
  - 2.6.3. 1986 rok
    - 2.6.3.1. Taktyczna broń jądrowa w operacji zaczepnej 1986 roku
    - 2.6.3.2. Taktyczna broń jądrowa w operacji obronnej 1986 roku
- 2.7. Pierwsze zmasowane uderzenie jądrowe w planach z 1989 roku

Podsumowanie 32 610 litrów krwi

Rozdział 3. Przedsięwzięcie „Wisła” w źródłach historycznych

- 3.1. Geneza
- 3.2. Kryptonim „Wisła”

Rozdział 4. Niszczyciel światów ukryty w lasach. Archeologia magazynów amunicji atomowej w Polsce

- 4.1. Dynamika organizacji przestrzennej obiektów „Wisła”
  - 4.1.1. Krajobrazy magazynów amunicji atomowej w latach 70. XX wieku
  - 4.1.2. Przekształcenia przestrzenne i przebudowy magazynów „Wisła” w końcu lat 70. i w latach 80. XX wieku
  - 4.1.3. Pozostałości prac fortyfikacyjnych
  - 4.1.4. Zgrupowania okopów na pojazdy. Materialne pozostałości przygotowań do alarmowego przemieszczenia amunicji atomowej
  - 4.1.5. Przestrzeń i społeczny mikrokosmos
  - 4.1.6. Schrony magazynowe „T-7” i „Granit”
- 4.2. Teraz widzimy każdy wasz krok!
  - 4.2.1. Kontekst krajobrazowy magazynów „Wisła”
  - 4.2.2. Efekt szczęśliwego trafu w fotointerpretacji lotniczej
  - 4.2.3. Zwiad satelitarny. Programy Corona i HEXAGON
  - 4.2.4. Zasady maskowania bezpośredniego magazynów atomowych
  - 4.2.5. O czym nie wiedziały obce służby wywiadowcze?

- 4.2.6. „Dwubunkrowe składowiska amunicji atomowej”
- 4.2.7. Inne praktyki związane z ochroną przed zwiadem z powietrza
- 4.3. Nawet drzewa musiały o Was zapomnieć

Podsumowanie

Rozdział 5. Przeszłość jest dziś inna niż kiedyś

- 5.1. Dynamika przemian współczesnej świadomości historycznej
- 5.2. Władcy podziemnego świata i mity atomowych magazynów
- 5.3. Bezużyteczna teraźniejszość
- 5.4. Czas wspomniania. Krajobrazy zimnej wojny jako źródło nostalgii
- 5.5. Współczesny wymiar obiektów „Wisła”

Podsumowanie

Zakończenie

Aneks 1. Podstawowe informacje o właściwościach broni jądrowej

- 1.1. Jak oswoić broń jądrową i przestać się bać?
- 1.2. Chemiczne ładunki wybuchowe
- 1.3. Budowa atomu, jony dodatnie i ujemne
- 1.4. Izotopy trwałe i promieniotwórcze
- 1.5. Zjawisko promieniotwórczości
- 1.6. Energia jądrowa, reakcja łańcuchowa, rozszczepienie i synteza
- 1.7. Rodzaje broni jądrowej
  - 1.7.1. Masa krytyczna bojowego ładunku rozszczepialnego i jej kształt
  - 1.7.2. Podstawowe cechy plutonu bojowego
  - 1.7.3. Główne problemy techniczne w budowie broni jądrowej
  - 1.7.4. Bomba typu artyleryjskie działo
  - 1.7.5. Bomba jądrowa z urządzeniem implozyjnym
  - 1.7.6. Bomba ze wzmacniaczem zapłonu
  - 1.7.7. Broń termojądrowa
- 1.8. Ogólna charakterystyka powietrznych i naziemnych wybuchów jądrowych
- 1.9. Czynniki rażenia broni jądrowej
  - 1.9.1. Fala uderzeniowa
  - 1.9.2. Promieniowanie cieplne
  - 1.9.3. Promieniowanie przenikliwe z wybuchu jądrowego
  - 1.9.4. Impuls elektromagnetyczny
  - 1.9.5. Skażenie i opad radioaktywny
- 1.10. Oddziaływanie promieniowania jonizującego na organizm człowieka

Aneks 2. Środki przenoszenia broni jądrowej w Wojsku Polskim

2.1. Zestawy rakiet operacyjno-taktycznych

2.1.1. 9K51

2.1.2. 9K72 „Elbrus”

2.2. Zestawy rakiet taktycznych i artyleria wielkiej mocy

2.2.1. 2K6 „Łuna”

2.2.2. 9K52 „Łuna-M”

2.2.3. 9K79 „Toczka”

2.2.4. Ciężka armata samobieżna 2S7 „Pion”

2.2.5. Armaty samobieżne 2S7 „Pion” w Wojsku Polskim

2.3. Samoloty nosiciele broni jądrowej w polskim lotnictwie wojskowym

2.3.1. Il-28

2.3.2. Su-7

2.3.3. Su-20, Su-22UM3K, Su-22M4 (Su-17M, Su-17UM3, Su-17M4)

2.3.4. MiG-21

2.3.5. MiG-23

Bibliografia

Abstract